

Posudek diplomové práce

Bc. Tereza Vůchová

České překlady románu Zauberberg od Thomase Manna

Praha 2019, vedoucí práce: PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.

Diplomová magisterská práce Terezy Vůchové se zabývá srovnáním českých překladů románu *Der Zauberberg* (1924) známého německého spisovatele Thomase Manna. Práce je rozdělena na část teoretickou (popisující teoretická východiska nutná pro vlastní výzkum) a na část praktickou (translatologická analýza vybraných pasáží románu).

Jak autorka píše v abstraktu, „(...) práce vychází z následujících translatologických teorií: dobové normy a konvence, paratexty a metatexty a překlad názvu díla“. Bohužel tomu tak ve skutečnosti není – s pojmy „normy a konvence“ se v diplomové práci operuje několikrát, dokonce jsou součástí názvu podkapitoly 2.1, velmi obecně je zmíněn Toury, ale nikde není ani zmínka o tom, jaké byly (jsou) překladatelské normy a konvence v obdobích, kdy analyzované překlady či jejich reedice vznikly (tedy 30. léta pro vydání 1930 a 1935/1936, resp. 50. a 70. léta 20. století pro vydání 1958 a 1975 a druhé desetiletí 21. století pro vydání 2016). Jistě, není žádné dílo, kde by byla všechna zmíněná období beze zbytku popsána, ale přece jen existují zásadní díla autorů (Levý, Hrala), kde se lze dočíst o jistých tendencích v překladech v určitých obdobích. Nehledě na to, že o popsání dobových norem a konvencí se snažilo již několik úspěšně obhájených diplomových prací, kde bylo lze načerpat inspiraci (např. Richterová 2010, Nováková 2014, Kukrechtová 2016, Řeřichová 2017). Tato linie v předkládané diplomové práci zcela chybí. Bohužel nestačí zmínka, že „(...) překlad z roku 1930 bude mít zcela jinou podobu než překlad z roku 2016.“ (str. 9) V návaznosti na to je třeba uvést, že diplomové práci chybí základní otázka, resp. hypotéza, na kterou by diplomantka hledala odpověď / snažila se ji potvrdit či vyvrátit. Možná by to mohla být výše zmíněná velmi obecná věta, ale to je jen má interpretace. Stejně tak mi v práci chybí přehled stavu zkoumané problematiky (vyjma zmínky o několika kvalifikačních pracích věnujících se zkoumání českých překladů T. Manna, z popisu však vyplývá, že jsou vybrány jen namátkou, nesnaží se o soupis všech dostupných, str. 7 a 8). Co se týče paratextů a metatextů, nalezneme alespoň stručný popis z teoretického hlediska (podkapitola 2.3) a posléze aplikaci v praktické části (analýze). Stejně tak tomu je u překladu názvu díla, i když některé informace jsou uvedeny zbytečně dvakrát (str. 41 a 64).

Kapitola 3 má představit Thomase Manna a jeho dílo. Kapitola je velice stručná, což je pochopitelné, neboť na toto téma existuje nepřehledné množství literatury. Avšak na tu by se zde mělo odkazovat. Bohužel na tomto místě najdeme pouze několik málo takových odkazů, citace žádné. Nejen že zde nejsou uvedena díla klasická, ale bohužel ani ta nejnovější, jež dokonce vyšla i česky (např. Flüge 2015 orig., 2017 česky). Následující kapitola (4. Román *Zauberberg*) se snaží o uvedení do kulturněhistorického a literárního kontextu, avšak zcela bez udání zdrojů a velmi lakonicky, působí spíše jako výpisky o daném období na gymnaziální úrovni, totéž se dá říct o popisu pojmu *Bildungsroman* (str. 24): chybí zdroje, výpovědi jsou často povšechné a bohužel neoborné. Je *Bildungsroman* „výchovný román“? Tedy je jím i román *Zauberberg* (str. 7 a 20)? Jak je to s pojmem „vzdělávací román“

v češtině (str. 24, 25)? „(...) v češtině někdy také označovaný jako vzdělávací román“ – kým tedy a v kterých dílech?

Další části diplomové práce jsou na tom lépe, praktická analýza dává smysl, autorka dobře popisuje výrazové změny dle Popoviče, i když leckdy si čtenář klade otázku, jak to tedy bylo s těmi překladatelskými normami, např. při čtení odstavce o jménech (Jeník vs. Hans, str. 65), o tom by se dalo najít určitě více (viz např. zmiňovaná Řeřichová 2017). V závěru translátologické analýzy je vidět obecná snaha o zhodnocení překladů, dočteme se však, že „(...) idiolekty všech překladatelů jsou tedy značně rozdílné.“ (str. 65). Jak souvisejí idiolekty překladatelů s časovým obdobím, kdy překlady vznikly? Dále zjistíme, že Slezák „(...) se pokouší překlad zasadit do dnešních norem.“ Ano, a proč nebyly dnešní normy blíže popsány? Co je tím vlastně míněno? A takto by se dalo pokračovat dál – zkrátka provázanost teoretické části a části praktické dost pokulhává.

Poznámka k tomu, co je autorkou diplomové práce považováno za tiskovou chybu – na str. 66 je tak nahlíženo na výraz „sdostatek“. I když by toto slovo mělo být myslím obecně známé, bývalo by stačilo se pro jistotu podívat alespoň sem:

<http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=sdostatek>, byl by to hezký příklad na obecnou formulaci, že „(...) Slezákův překlad zachovává dobová označení a výrazy“ (str. 65).

Celou práci bohužel provází nepříliš pečlivý přístup projevující se psaním neodborným stylem a někdy až zavádějícími formulacemi (např. str. 30, 31), častými chybami typografickými i gramatickými včetně i/y (toto vše je vyznačeno přímo v tištěném exempláři práce, který jsem měla k dispozici), a to i v úseku bibliografie.

Jsem si vědoma toho, že cesta za odevzdáním této diplomové práce byla trnitá (původní téma i vedoucí práce musely být změněny), a také si uvědomuji, že autorka práci psala a finalizovala pod časovým tlakem. Bohužel jsou však v této práci zásadní nedostatky, které mi nedovolují lepší hodnocení, než jaké uvádím níže.

Vzhledem k výše uvedenému doporučuji diplomovou práci Terezy Vůchové k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit známkou **dobře**.

V Praze dne 20. 1. 2019

Mgr. Věra Kloudová, Ph.D.